

A TISZA HASZNOSÍTÁSA A HALGAZDÁLKODÁSBAN

Tahy Béla*

Népünk történetében a halászat és a vadászat ösfoglalkozásként ismeretes. Tudunk arról, hogy a magyar nép már a honfoglalás előtt is halászott Ázsia vizeiben, és a végső megtelepedés helyének kiválasztásában kétségtelenül fontos szerepet játszott a vizek halbősége. A Duna után a Tisza hazánk második legnagyobb folyója. A Tisza-völgy legnagyobb része Magyarország területére esik. A folyó Tiszabecsnél lép az Alföldre, és innen egészen torkolatáig síksági jellegű. Esése kilométerenként mindössze néhány centiméter. A folyó síkvidéki jellegének megfelelően erősen kanyargós volt mindaddig, mígnem a múlt században végrehajtott vízrendezési és folyamszabályozási munkák során a legtöbb kanyart átvágták. Ezek egy része ma mint holtágak kísérik a folyót. Azon az 580 km hosszú szakaszon, amelyen a Tisza magyarországi területen folyik, a Szamos, a Kraszna, a Hármas-Körös és a Maros gazdagítja vízhozamát. A Tisza vízminősége általában jobb, mint a Dunáé. A halzsákmányban a gazdaságilag értékesebb halfajok aránya nagyobb. Mióta a Tisza-tó megépült, különösen az első években belépő új területek mint halbölcső és halnevelő javították a folyó halállományát.

A Tiszán jelenleg öt halászati termelőszövetkezet és egy halászati közös vállalat gazdálkodik, míg a Tisza-távon a Magyar Országos Horgász Szövetség kezelésében van a halászati és a horgászati jog. Talán nem érdektelen, ha végigtekintjük a gazdálkodó egységek termelési mutatóit az elmúlt években (1. táblázat).

A MOHOSZ 1990-ben a Tisza II. távon az alábbi mennyiségeket zsákmányolta:

Horgászfogás	142 876 kg,
Mg.tsz. halászfogás	50 001 kg,
MOHOSZ halászfogás	26 817 kg,
Összesen:	219 694 kg.

A felsorolt tények azt mutatják, hogy a Tisza egykori halbősége már a múlté, és a zsákmányolt hal mennyisége és faji összetétele egyre nehezebbé teszi az abból való megélhetést. Ha a halászati termelőszövetkezetek gazdasági helyzetét megvizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy a folyón folytatott halászati tevékenység általában ráfizetéses, a HTSZ megélhetését a halértékesítési, vendéglátási és egyéb tevékenységek biztosítják. Az elmúlt években azonban a gazdasági nehézségek fokozódtak,

---

* *Dr. Tahy Béla, főosztályvezető helyettes, Földművelésügyi Minisztérium.*

1. táblázat. Halkitermelés az elmúlt években

Gazdálkodó szervezet	Külterjes víz (folyó) /kg/	Belterjes víz (holtág, halastó) /kg/
Fehérgyarmat	5.877	17.249
Tokaj	15.703	7.641
Gelej	17.302	86.621
Szolnok	106.461	103.861
Szeged	63.741	347.643
Szabolcsi Haltermelők Közös Vállalata, Nyíregyháza	15.723	333.227

tönkrement a nyíregyházi HTSz, csődeljárás folyik a szolnoki HTSZ ellen, és gazdasági bajok mutatkoznak a szegedi HTSZ-nél is. Mindezek azt példázzák, hogy a halászat hozamai és a ráfordítások egyre kevésbé állnak egymással arányban, a halárak növekedése nem követte az egyéb költségeket, és a szövetkezetek felérték tartalékaikat. A helyzet nem rosszabb ugyan, mint a mezőgazdasági termelősöveteknél vagy az agrárágazat más területein, mindazonáltal új szervezeti és értékesítési megoldások keresése szükséges.

A halászat jogi szabályozása ma az 1977. évi XXX. tvr. és a végrehajtásáról kiadott 44/1977./XII.19./ MÉM. rendelet alapján történik. Az élet számos területen túlhaladta már ezt a törvényt, egyes rendelkezései korszerűtlenek. Jogalkotási terveink között szerepel a halászat új jogi szabályozása; ehhez azonban meg kell várni a birtokpolitika alakulását, az államigazgatási szervezet felállítását és működésének beindulását. Abban nagyjából egyetértés van a halászati szakemberek és a különböző politikai irányzatok között, hogy az új jogi szabályozás - a jelenlegihez hasonlóan - a nagy folyókon és tavakon fenntartja majd az állam halászati jogát, tehát azt nem adja az önkormányzatok kezelésébe. Elképzelhetetlen ugyanis, hogy pl. a folyó két ellentétes partján fekvő közigazgatási egység a halászatot-horgászatot másként-másként szabályozza. Várható azonban, hogy a halászati jog megszerzése versenytárgyaláson fog eldőlni, tehát megszűnik a jelenlegi határidő nélküli használatba adott halászati jogosultság. A halászati jogért folyó pályázatok elbírálásánál a szakigazgatásnak azt kell majd előnybe részesítenie, aki a halállomány regenerálódását, a környezet védelmét és a vizekhez fűződő társadalmi igényeket kedvezőbben tudja szolgálni. Ehhez a munkához igen jól felkészült szakemberek kellene mind a központi apparátusban, mind pedig azokban a régiókban, ahol az elsőfokú halászati szakigazgatás működik majd.